

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۸۰۰۱

چاپ اول

ISIRI

18001

1st. edition

سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت

حرفه ای - الزامات

**Occupational health and safety
management systems- Requirements**

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
تهران - خیابان ولیعصر، ضلع جنوبی میدان ونک، پلاک ۱۲۹۴، صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹
تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱
دورنگار: ۸۰۸۸۸۷۰۸ و ۰۳۸۸۸۷۱۰۳
کرج - شهر صنعتی، صندوق پستی ۱۶۳-۳۱۵۸۵
تلفن: ۸-۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶۱)
دورنگار: ۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶۱)
پیام نگار: standard@isiri.org.ir
وبگاه: www.isiri.org
بخش فروش، تلفن: ۲۸۱۸۹۸۹ (۰۲۶۱)، دورنگار: ۲۸۱۸۷۸۷ (۰۲۶۱)
بها: ۳۰۰۰ ریال

Institute of Standards and Industrial Research of IRAN
Central Office: No.1294 Valiaser Ave. Vanak corner, Tehran, Iran
P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran
Tel: +98 (21) 88879461-5
Fax: +98 (21) 88887080, 88887103
Headquarters: Standard Square, Karaj, Iran
P.O. Box: 31585-163
Tel: +98 (261) 2806031-8
Fax: +98 (261) 2808114
Email: standard@isiri.org.ir
Website: www.isiri.org
Sales Dep.: Tel: +98(261) 2818989, Fax.: +98(261) 2818787
Price:3000 Rls.

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود. پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدورگواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
« سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای – الزامات »

رئیس:

کلانتر معتمد ، محمد حسین
(فوق لیسانس مهندسی صنایع)

سمت و/ یا نمایندگی

مشاور رییس موسسه و نایب رییس نظام
تایید صلاحیت ایران

دبیر:

مقندر ، مهناز
(فوق لیسانس مدیریت محیط زیست)

کارشناس اداره کل استاندارد و تحقیقات
صنعتی استان تهران

منتظری، نزهت
(فوق لیسانس برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست)

کارشناس مدیریت بازرسی کالا و امور
صادرات و واردات موسسه استاندارد

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

اختری، اردلان
(مهندس صنایع)

گروه کارشناسان ایران

پورقاسمی، علی
(فوق لیسانس مدیریت صنعتی)

سازمان مدیریت صنعتی

زندى شفق، یاسر
(لیسانس بهداشت حرفه ای)

دانشکده سلامت، ایمنی و محیط زیست
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

زندیه، محسن
(مهندس صنایع)

شرکت IMQ

شادفر، امیررضا
(فوق لیسانس مهندسی صنایع)

شرکت بیرووریتاس

شرکت QS

صفاری، پیمان
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

شرکت توف رایلند

فاضلی، رضا
(مهندس صنایع)

موسسه مطالعات بهره‌وری و منابع
انسانی

قنات آبادی، نوید رضا
(فوق لیسانس بهداشت حرفه‌ای)

شرکت IMQ

نادعلی، مهرنوش
(فوق لیسانس مهندسی شیمی)

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ج	آشنایی با مؤسسه استاندارد
د	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ز	پیش گفتار
ح	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ نشریات مورد ارجاع
۲	۳ اصطلاحات و تعاریف
۵	۴ الزامات سیستم مدیریت OH&S
۵	۱-۴ الزامات عمومی OH&S
۵	۲-۴ خط مشی OH&S
۶	۳-۴ طرح ریزی
۸	۴-۴ اجرا و عملیات
۱۱	۵-۴ بررسی
۱۴	۶-۴ بازنگری مدیریت
۱۵	پیوست الف (برای اطلاع) ارتباط و مقایسه بین استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷ و ISO 14001:2004 و استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰
۲۰	پیوست ب (اطلاعاتی) ارتباط و مقایسه بین استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۰۰۱: سال OHSAS 18002، ۱۳۸۷ و ILO-OSH 2001
۲۴	

کتابنامه

پیش‌گفتار

استاندارد " سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای - الزامات " . که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط توسط مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تهیه و تدوین شده و در پنجاه و نهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد مدیریت کیفیت مورخ ۸۷/۱۰/۱۱ مورد تصویب قرار گرفته است ، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ ، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود .

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت . بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و ماخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

BS OHSAS 18001:2007 ; Occupational health and safety management systems-
Requirements

۰- الف

منبع تهیه استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱، استاندارد OHSAS 18001:2007 است. سری استانداردهای OHSAS^۱ به همراه OHSAS 18002 "خطوط راهنما برای اجرای OHSAS 18001" برای پاسخگویی نیاز مشتری به استاندارد سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای قابل تشخیص، تدوین شده است تا بتواند سیستم های مدیریت خود را ارزیابی کرده و گواهی بگیرد.

OHSAS 18001 سازگار با استانداردهای سیستم مدیریت ISO 9001:2000 (کیفیت) و ISO 14001:2004 (زیست محیطی) به منظور تسهیل در یکپارچه سازی سیستم های مدیریت کیفیت، محیط زیست و ایمنی بهداشت حرفه ای توسط سازمان هایی که تمایل به انجام آن دارند، تدوین شده است.

تغییرات اساسی OHSAS 18001:2007 نسبت به ویرایش قبل (OHSAS 18001:1999) عبارتند از: اهمیت "بهداشت" اکنون با تاکید بیشتری مطرح شده است.

بر خلاف ویرایش قبل که با عنوان مدرک یا ویژگی خطاب می شد در این ویرایش با عنوان استاندارد خطاب می شود که همین امر نشانگر سازگاری بیشتر آن با استانداردهای ملی سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای است.

مدل "طرح، اجرا، بررسی و اقدام" در این ویرایش فقط در مقدمه آورده شده و در ابتدای هر بند اصلی قرار نگرفته است..

نشریات مورد ارجاع در بند ۲ تنها محدود به مدارک بین المللی شده است.

تعاریف جدیدی به این استاندارد اضافه شده و تعاریف قبلی نیز تجدید نظر گردیده است.

بهبودی قابل توجهی در همسویی با استاندارد ISO 14001:2004 و سازگاری با استاندارد ISO 9001:2003 در سراسر استاندارد انجام شده است.

واژه "ریسک قابل تحمل" با واژه "ریسک قابل قبول" جایگزین گردیده است (بند 3.1).

واژه حادثه در بند مربوط به واژه رویداد جای گرفته است (بند 3.9).

تعریف واژه خطر دیگر در برگیرنده آن دسته از خطراتی که باعث صدمه به اموال و محیط کاری و کارگاه می شود نیست (بند 3.6). این گونه از صدمات مستقیماً به مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای (که هدف این استاندارد است) مربوط نمی شود بلکه به مدیریت دارایی ارتباط دارد. با این وجود آن دسته از خطرات که بر ایمنی و بهداشت حرفه ای تاثیر گزار است می بایستی از طریق فرایند ارزیابی ریسک سازمان شناسایی و از طریق بکار گیری کنترل های ریسک مناسب کنترل شوند.

زیر بندهای 4.3.3 و 4.3.4 در جهت سازگاری بیشتر با ISO 14001:2004 ادغام شده اند.

یک الزام جدید برای در نظر گرفتن سلسله مراتب کنترل ها به عنوان قسمتی از طرح ریزی مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای معرفی شده است (بند 4.3.1).

مدیریت تغییر اکنون به طور واضح تر بیان شده است (بند 4.3.1 و بند 4.4.6).

¹ - Occupational Health and Safety Assessment Series

بند جدیدی به نام ارزیابی انطباق معرفی شده است (بند 4.5.2).

الزامات جدیدی برای مشارکت و مشاوره معرفی شده است (بند 4.4.3.2).

الزامات جدیدی برای بررسی رویدادها معرفی شده است (بند 4-5.3.1).

۰-ب

سازمان ها از هر نوع که باشند بطور فزاینده ای علاقمند به دستیابی و اثبات عملکرد ایمنی و بهداشت حرفه ای OH&S^۱ از طریق کنترل ریسک های OH&S و سازگار با خط مشی و اهداف OH&S خود هستند. آن ها این کار را در قالب قوانینی که به طور روز افزون سخت گیرانه تر می شوند، تکوین خط مشی های اقتصادی و سایر اقدامات در جهت تقویت روال مطلوب OH&S و گسترش توجه همه جانبه از سوی طرف های ذینفع نسبت به موضوعات OH&S انجام می دهند.

بسیاری از سازمان ها برای ارزیابی عملکرد OH&S "بازنگری ها" یا "ممیزی ها" را انجام داده اند. با این همه ممکن است که این بازنگری ها و ممیزی ها به تنهایی کافی نباشند تا به یک سازمان اطمینان دهند که عملکرد آن نه تنها الزامات قانونی و خط مشی آن را برآورده می کند، بلکه این امر استمرار خواهد داشت. این فعالیت ها برای اینکه موثر باشند لازم است در قالب یک سیستم مدیریت سازمان دهی شده انجام و با فعالیت های کلی مدیریت ادغام شوند.

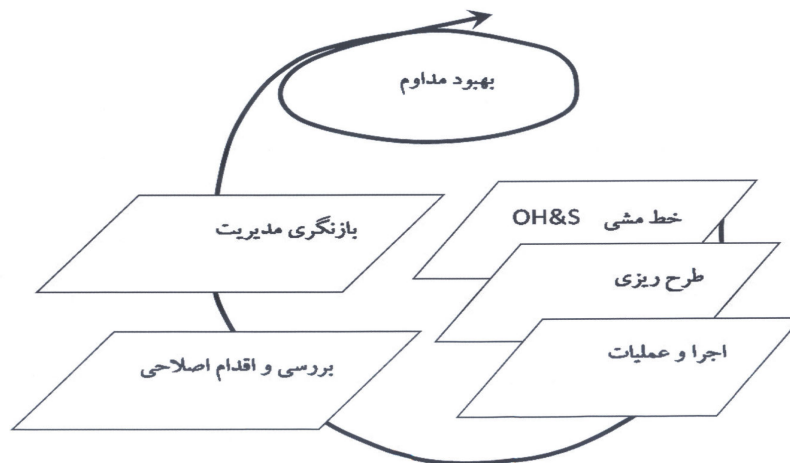
سری استانداردهای ارزیابی ایمنی و بهداشت حرفه ای OHSAS به این منظور تهیه شده اند که عناصر یک سیستم مدیریت OH&S را برای سازمان فراهم نمایند تا بتوانند با سایر الزامات مدیریت ادغام شوند و سازمانها را در دستیابی به اهداف اقتصادی و OH&S یاری نمایند. این استانداردها مانند سایر استانداردهای بین المللی قصد ایجاد موانع تجاری غیر تعرفه ای یا افزایش و یا تغییر تعهدات قانونی سازمان را ندارند.

این استاندارد الزامات سیستم مدیریت OH&S را مشخص می کند تا سازمان با توجه به الزامات قانونی و آگاهی از ریسک های OH&S قادر به تکوین و اجرای خط مشی و اهداف شود. قصد بر این است که در تمام سازمانها از هر نوع و اندازه کاربرد داشته باشد و شرایط گوناگون جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی را در برگیرد. مبنای این نگرش در شکل یک نشان داده شده است. موفقیت این سیستم بستگی به تعهد تمامی کارکنان در کلیه سطوح و امور سازمانی به خصوص مدیریت رده بالا دارد. چنین سیستمی سازمان را قادر به تکوین خط مشی OH&S، ایجاد اهداف و فرایندهای دستیابی به تعهدات خط مشی، انجام اقدامات در صورت نیاز برای بهبود عملکرد و اثبات انطباق سیستم با الزامات این استاندارد، می سازد. هدف کلی این استاندارد حمایت و ارتقا روال مطلوب OH&S در تعادل با نیازهای اقتصادی- اجتماعی است. باید یادآوری کرد که بسیاری از الزامات را می توان همزمان مورد توجه قرار داد یا در هر زمانی به آن ها رجوع کرد.

این استاندارد با تمرکز بر شفاف سازی ویرایش اول استاندارد BS OHSAS 18001:1999 و در نظر گرفتن استانداردهای ایران- ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰، ایران- ایزو ۱۴۰۰۱، ILO-OSH و سایر استانداردهای سیستم مدیریت OH&S یا نشریات تهیه شده است تا سازگاری این استانداردها را برای منافع جامعه کاربر ارتقا دهد.

تمایز مهمی بین این استاندارد که الزامات سیستم مدیریت OH&S سازمان را توصیف می کند و می تواند برای صدور گواهی / ثبت و/یا^۱ خود اظهاری سیستم مدیریت OH&S سازمان مورد استفاده قرار گیرد با یک راهنمای غیر قابل صدور گواهی که فقط به منظور فراهم کردن کمک عمومی به سازمان برای ایجاد ، برقراری یا بهبود سیستم مدیریت OH&S استفاده می شود وجود دارد ، مدیریت OH&S طیف کاملی از موضوعات شامل موضوعات رقابتی و راهبردی را در بر می گیرد. یک سازمان می تواند با اثبات اجرای موفقیت آمیز این استاندارد به طرف های ذینفع اطمینان دهد که یک سیستم مدیریت OH&S برقرار شده است. سازمان هایی که به راهنمایی های عمومی بیشتری در محدوده وسیعی از موضوعات سیستم مدیریت OH&S نیاز دارند ، به استاندارد OHSAS 18002 ارجاع داده می شوند. هرگونه ارجاعی به سایر استانداردهای بین المللی تنها برای کسب اطلاعات است.

شکل یک- الگوی سیستم مدیریت OH&S برای استاندارد های OHSAS

یادآوری - این استاندارد بر اساس روش شناسی شناخته شده به عنوان طرح، اجرا ، بررسی و اقدام (PDCA)^۲ است. این روش شناسی بطور مختصر به شرح زیر است:

- **طرح:** ایجاد اهداف و فرایندها که برای توزیع نتایج مطابق با خط مشی OH&S سازمان لازم است.
 - **اجرا:** اجرای فرایندها
 - **بررسی:** پایش و سنجش فرایندها نسبت به خط مشی OH&S ، اهداف، الزامات قانونی و سایر الزامات و گزارش نتایج
 - **اقدام:** اقدامات برای بهبود مداوم عملکرد OH&S
- بسیاری از سازمان ها عملیات خود را از طریق کاربرد سیستمی از فرایندها و تعامل آنها که با عنوان " رویکرد فرایندی" ارجاع می شود، مدیریت می کنند. استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۱ استفاده از رویکرد فرایندی را ارتقا

^۱- منظور از و / یا ترجمه and/or بوده و به معنی انتخاب هر یک از گزینه ها به تنهایی یا چند گزینه به طور همزمان است.

می بخشد. از آنجایی که روش شناسی طرح، اجرا، بررسی و اقدام می تواند برای تمامی فرایندها بکار برده شود، این دو نوع روش شناسی سازگار با هم در نظر گرفته می شوند.

این استاندارد شامل الزاماتی است که به طور عینی می توان آنها را ممیزی کرد؛ هر چند که الزامات مطلق فراتر از تعهدات سازمان را برای عملکرد OH&S ایجاد نمی کند، در خط مشی OH&S (الزاماتی) برای پیروی از الزامات قانونی قابل کاربرد و سایر الزامات که سازمان متعهد به آن است برای جلوگیری از جراحت، بیماری و بهبود مداوم وجود دارد. بنابراین دو سازمان که عملیات مشابه انجام می دهند ولی عملکرد OH&S متفاوتی دارند، هر دو می توانند الزامات این استاندارد را رعایت کنند.

این استاندارد الزامات ویژه سایر سیستم های مدیریت مانند مدیریت کیفیت، زیست محیطی، حفاظت یا مالی را شامل نمی شود گرچه عناصر این استاندارد می توانند با سایر سیستم های مدیریت همسو یا یکپارچه شوند. برای یک سازمان امکان سازگاری سیستم (های) مدیریت موجود خود به منظور ایجاد سیستم مدیریت OH&S که منطبق با الزامات این استاندارد باشد، امکان پذیر است با این وجود یاد آور می شود کاربرد عناصر متنوع سیستم مدیریت ممکن است بسته به نوع هدف و طرف های ذینفع درگیر متفاوت باشد.

سطح جزییات و پیچیدگی سیستم مدیریت OH&S، گستره مستند سازی و منابع اختصاص یافته به آن بستگی به تعدادی از عوامل مانند: دامنه کاربرد سیستم، اندازه یک سازمان و ماهیت فعالیت ها، محصولات، خدمات و فرهنگ سازمانی دارد. این مورد ممکن است به ویژه برای بنگاه های کوچک و متوسط اتفاق افتد.

سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای - الزامات

۱ هدف و دامنه کاربرد

این استاندارد الزاماتی را برای یک سیستم مدیریت OH&S به منظور توانا ساختن سازمان جهت کنترل ریسک های OH&S و بهبود عملکرد خود مشخص می کند. این استاندارد معیارهای خاص عملکرد OH&S و ویژگی های تفضیلی برای طراحی سیستم مدیریت را بیان نمی کند. این استاندارد در مورد هر سازمانی که مایل به اعمال موارد زیر باشد کاربرد دارد:

الف) استقرار سیستم مدیریت OH&S به منظوراز بین بردن یا کمینه کردن^۱ ریسک هایی که کارکنان و سایر طرف های ذینفع را در معرض خطرات OH&S ناشی از فعالیت های سازمان قرار می دهند،
ب) اجرا، نگهداری و بهبود مداوم سیستم مدیریت OH&S ،
پ) حصول اطمینان از انطباق با خط مشی OH&S سازمان و
ت) اثبات انطباق با این استاندارد از طریق:

۱) خود اظهاری و خودسنجی^۲، یا

۲) خواستار تایید انطباق سازمان توسط طرف های ذینفع نظیر مشتریان، یا

۳) خواستار تایید خود اظهاری توسط طرف برون سازمانی و یا

۴) متقاضی دریافت گواهینامه / ثبت سیستم مدیریت OH&S توسط سازمان های صدور گواهی.

تمامی الزامات این استاندارد به منظور تلفیق با هر سیستم مدیریت OH&S می باشد. گستره کاربرد این استاندارد به عواملی نظیر خط مشی OH&S سازمان، ماهیت فعالیت، ریسک و پیچیدگیهای عملیات سازمان بستگی دارد.

هدف این استاندارد توجه به OH&S سازمان است و قصد توجه به سایر حوزه های ایمنی و بهداشت مانند برنامه های رفاهی و تندرستی کارکنان، ایمنی محصول، آسیب به اموال و یا پیامدهای زیست محیطی را ندارد.

۲ نشریات مورد ارجاع

سایر نشریات که اطلاعات و راهنما را فراهم می آورد در کتابنامه فهرست شده است. توصیه می شود آخرین نسخه از نشریات مورد استفاده قرار گیرد. به ویژه بایستی به این نشریات ارجاع شود:

OHSAS 18002, Occupational health and safety management systems – Guidelines for the implementation of OHSAS 18001

International Labour Organization: 2001, Guidelines on Occupational Health and Safety Management Systems (OSH – MS)

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۳-۱ ریسک قابل قبول (acceptable risk)

ریسکی که به سطحی کاهش یافته باشد که با توجه به تعهدات قانونی و خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶) برای سازمان قابل پذیرش باشد.

۳-۲ ممیزی (audit)

فرایندی نظام یافته، مستقل و مدون به منظور به دست آوردن شواهد ممیزی و ارزیابی عینی آنها برای تعیین میزانی که معیارهای ممیزی برآورده شوند.

[ISO 9000:2005, 3.9.1]

یادآوری ۱- "مستقل" لزوماً به معنای بیرون از سازمان نیست. در بسیاری از موارد به ویژه در سازمان های کوچکتر، استقلال می تواند از طریق نداشتن مسئولیت در فعالیت هایی که مورد ممیزی قرار می گیرند نشان داده شود.

یادآوری ۲- برای راهنمایی بیشتر در خصوص "شواهد ممیزی" و "معیارهای ممیزی" به استاندارد ایران - ایزو ۱۹۰۱۱: سال ۱۳۸۶ مراجعه نمایید.

۳-۳ بهبود مداوم (continual improvement)

فرایند تکرار شونده ارتقا سیستم مدیریت OH&S (بند ۳-۱۳) به منظور دستیابی به بهبود در عملکرد کلی OH&S (بند ۳-۱۵) سازگار با خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶) سازمان (بند ۳-۱۷).

یادآوری ۱- این فرایند لازم نیست در تمام زمینه های فعالیت به طور همزمان صورت گیرد.

یادآوری ۲- سازگار با استاندارد ISO 14001:2004, 3.2.

۳-۴ اقدام اصلاحی (corrective action)

اقدامی که برای از بین بردن علت یک عدم انطباق (۳-۱۱) یا سایر شرایط نامطلوب تشخیص داده شده انجام می گیرد.

یادآوری ۱- ممکن است برای یک عدم انطباق بیش از یک علت وجود داشته باشد.

یادآوری ۲- اقدام اصلاحی به منظور پیشگیری از وقوع مجدد انجام می گیرد، در صورتیکه اقدام پیشگیرانه (بند ۳-۱۸) به منظور پیشگیری از وقوع می باشد.

[ISO 9000:2005 , 3.6.5]

۳-۵ مدرک (document)

اطلاعات و رسانه پشتیبان آن.

یاد آوری - رسانه ممکن است کاغذ، دیسک رایانه ای مغناطیسی، الکترونیکی یا نوری، عکس یا نمونه اصلی یا ترکیبی از آنها باشد.

[ISO 14001:2004, 3.4]

۳-۶ خطر (hazard)

منبع، شرایط یا عمل دارای پتانسیل برای آسیب به صورت جراحت یا بیماری (بند ۳-۸) برای افراد، یا ترکیبی از آنها.

۳-۷ شناسایی خطر (hazard identification)

فرایند تشخیص وجود یک خطر (بند ۳-۶) و تعیین خصوصیات آن.

۳-۸ بیماری (ill health)

وضعیت جسمی یا روحی نامطلوب قابل شناسایی ناشی و/ یا تشدید یافته از فعالیت کاری و/ یا شرایط مرتبط با کار.

۳-۹ رویداد (incident)

واقعه (وقایع) مرتبط با کار که در آن جراحت یا بیماری (بند ۳-۸) (صرف نظر از شدت آن) و یا مرگ رخ داده یا می توانست رخ دهد.

یادآوری ۱ - یک حادثه رویدادی است که منجر به جراحت، بیماری یا مرگ شود.

یاد آوری ۲ - رویدادی را که در آن جراحت، بیماری یا مرگ رخ ندهد، می توان "شبه حادثه"، "شبه تصادف"، "نزدیک به برخورد" یا "اتفاق خطرناک" نامید.

یادآوری ۳ - موقعیت اضطراری (بند ۴-۴-۷) نوع خاصی از رویداد است.

۳-۱۰ طرف ذینفع (interested party)

فرد یا گروهی داخل یا خارج محل کار (بند ۳-۲۳) علاقمند یا تحت تاثیر عملکرد OH&S (بند ۳-۱۵) سازمان (بند ۳-۱۷).

۳-۱۱ عدم انطباق (nonconformity)

برآورده نشدن یک الزام

[ISO 9000:2005, 3.6.2; ISO 14001: 2004, 3.15]

یادآوری - عدم انطباق می تواند هر گونه انحراف از موارد ذیل باشد:

- استانداردهای کاری، روال، روش های اجرایی، الزامات قانونی مرتبط و غیره
- الزامات سیستم مدیریت OH&S (بند ۳-۱۳).

۳-۱۲ ایمنی و بهداشت حرفه ای (OH&S) (occupational health and safety)

شرایط و عواملی که ایمنی و بهداشت حرفه ای (OH&S) کارکنان، کارگران موقت، پرسنل پیمانی، بازدید کنندگان و هر شخص دیگری در محل کار (بند ۳-۲۳) را تحت تاثیر قرار داده یا می توانند تحت تاثیر قرار دهند.

یاد آوری - الزامات قانونی برای بهداشت و ایمنی افرادی که خارج از محل کار اصلی یا در معرض فعالیت های محل کار هستند، می توانند برای سازمان ها موضوعیت پیدا کنند.

۳-۱۳ سیستم مدیریت OH&S (OH&S management system)

بخشی از سیستم مدیریت سازمان (بند ۳-۱۷) که به تکوین و استقرار خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶) و مدیریت ریسک های OH&S (بند ۳-۲۱) بپردازد.

یادآوری ۱: سیستم مدیریت، مجموعه ای از عناصر مرتبط به هم سازمان جهت ایجاد خط مشی و اهداف و دستیابی به این اهداف است.

یادآوری ۲: سیستم مدیریت شامل ساختار سازمانی، فعالیت های طرح ریزی (بطور مثال: ارزیابی ریسک و تعیین اهداف)، مسئولیت ها، روال، روش های اجرایی (بند ۳-۱۹)، فرایندها و منابع است.

یادآوری ۳: سازگار با ISO 14001: 2004, 3.8

۲-۱۴ هدف OH&S (OH&S objective)

مقصود OH&S بر مبنای عملکرد OH&S (بند ۳-۱۵) که سازمان (بند ۳-۱۷) خود را برای تحقق آن مقید می سازد.

یادآوری ۱: اهداف در صورت امکان می بایستی کمی شوند.

یادآوری ۲: بند ۳-۴ الزام نموده که اهداف OH&S با خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶) سازگار باشند.

۲-۱۵ عملکرد OH&S (OH&S performance)

نتایج قابل اندازه گیری مدیریت سازمان (بند ۳-۱۷) از ریسک های OH&S (بند ۳-۲۱).

یادآوری ۱: اندازه گیری عملکرد OH&S شامل اندازه گیری اثر بخشی کنترل های سازمان نیز می باشد.

یادآوری ۲: بر اساس مفاهیم سیستم های مدیریت OH&S (بند ۳-۱۳) نتایج همچنین می توانند بر اساس خط مشی

OH&S (بند ۳-۱۶)، اهداف OH&S (بند ۳-۱۴) و سایر الزامات عملکرد OH&S سازمان (بند ۳-۱۷) اندازه گیری شوند.

۲-۱۶ خط مشی OH&S (OH&S policy)

مقاصد و جهت گیری کلی یک سازمان (بند ۳-۱۷) در رابطه با عملکرد OH&S (بند ۳-۱۵) که رسماً توسط مدیریت رده بالا اعلام شده باشد.

یادآوری ۱- خط مشی OH&S چارچوبی برای اقدام و تعیین اهداف OH&S (بند ۳-۱۴) فراهم می آورد.

یادآوری ۲- سازگار با ISO 14001 : 2004, 3.11

۲-۱۷ سازمان (organization)

شرکت، شرکت سهامی، موسسه تجاری، مجتمع کاری، نهاد مسئول یا انیستیتو، یا بخش یا ترکیبی از آنها، اعم از ثبت شده یا نشده، عمومی یا خصوصی که دارای وظایف و تشکیلات اداری خاص خود باشد.

یادآوری: در سازمان هایی که بیش از یک واحد عملیاتی دارند هر کدام از واحد های عملیاتی را می توان، یک سازمان تلقی کرد.

[ISO 14001: 2004, 3.16]

۲-۱۸ اقدام پیشگیرانه (preventive action)

اقدامی که برای از بین بردن علت یک عدم انطباق (بند ۳-۱۱) بالقوه یا سایر شرایط نامطلوب بالقوه انجام می گیرد.

یادآوری ۱: ممکن است برای یک عدم انطباق بالقوه بیش از یک علت وجود داشته باشد.

یادآوری ۲: اقدام پیشگیرانه به منظور پیشگیری از وقوع انجام می گیرد. در صورتیکه اقدام اصلاحی (بند ۳-۴) به منظور پیشگیری از وقوع مجدد انجام می گیرد.

[ISO 9000: 2005, 3.6.4]

۳-۱۹ روش اجرایی (procedure)

طریقه مشخص شده ای برای اجرای یک فعالیت یا یک فرایند.

یادآوری: روش های اجرایی می توانند مدون باشند یا نباشند.

[ISO 9000: 2005, 3.4.5]

۳-۲۰ سابقه (record)

مدرکی (بند ۳-۵) که در آن نتایج به دست آمده ذکر می شود یا شواهدی را دال بر انجام فعالیت ها فراهم می آورد.

[ISO 14001: 2004, 3.20]

۳-۲۱ ریسک (risk)

ترکیبی از احتمال وقوع یک واقعه خطرناک یا مواجهه(ها) با آن و شدت جراحت یا بیماری (بند ۳-۸) که می تواند به سبب آن رویداد یا مواجهه (ها) با آن واقعه به وجود آید.

۳-۲۲ ارزیابی ریسک (risk assessment)

فرایند ارزشیابی ریسک(ها) (بند ۳-۲۱) ناشی از خطر (ها)، با در نظر گرفتن کفایت کنترل های موجود و تصمیم گیری در این مورد که آیا ریسک(ها) قابل قبول است یا خیر.

۳-۲۳ محل کار (workplace)

هر مکان فیزیکی که در آن فعالیت های مرتبط با کار تحت کنترل سازمان اجرا می شوند.

یادآوری - هنگام بررسی آنچه محل کار را تشکیل می دهد، سازمان (بند ۳-۱۷) بایستی به اثرات OH&S روی کارکنانی که به طور مثال سفر می کنند یا در حال نقل مکان هستند(مانند رانندگی، پرواز، سفر با قایق یا قطار)، کارکنانی که در محل مشتری یا کارفرما و یا در منزل خود کار می کنند توجه نماید.

۴ الزامات سیستم مدیریت OH&S

۴-۱ الزامات عمومی OH&S

سازمان باید یک سیستم مدیریت OH&S را براساس الزامات این استاندارد ایجاد، مدون، اجرا و نگهداری نموده و به طور مداوم بهبود دهد و نیز نحوه برآورده کردن این الزامات را مشخص نماید.

سازمان باید دامنه کاربرد سیستم مدیریت OH&S خود را تعریف و مدون کند.

۴-۲ خط مشی OH&S

مدیریت رده بالا باید خط مشی OH&S سازمان را تعریف و تصویب نماید و اطمینان حاصل نماید در دامنه کاربرد تعریف شده سیستم مدیریت OH&S سازمان، این خط مشی:

الف) با ماهیت و اندازه ریسک های OH&S سازمان متناسب است،

ب) شامل تعهد به جلوگیری از جراحت و بیماری و نیز بهبود مداوم مدیریت و عملکرد OH&S است،

پ) حداقل شامل، تعهد به انطباق با الزامات قانونی قابل کاربرد و سایر الزاماتی که سازمان پذیرفته و مرتبط با خطرات OH&S سازمان است،

ت) چارچوبی برای تعیین و بازنگری اهداف OH&S فراهم می آورد،

ث) مدون، اجرا و نگهداری می شود،

ج) به تمامی افرادی که تحت کنترل سازمان کار می کنند ابلاغ می گردد تا آنها از تعهدات فردی OH&S خود آگاه شوند،

چ) در دسترس طرف های ذینفع قرار دارد و

ح) در فواصل زمانی معین مورد بازنگری قرار می گیرد تا اطمینان حاصل شود که خط مشی همچنان مرتبط و متناسب با سازمان است.

۳-۴ طرح ریزی

۳-۳-۱ شناسایی خطر، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها

سازمان باید روش (های) اجرایی برای شناسایی مداوم خطرات، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل های لازم ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

روش (های) اجرایی شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک، باید موارد زیر را مد نظر قرار دهد:

الف) فعالیت های روزمره^۱ و غیر روزمره^۲

ب) فعالیت کلیه افرادی که به محل کار دسترسی دارند (شامل پیمانکاران و بازدید کنندگان)

پ) رفتار و قابلیت انسانی و سایر عوامل مربوط به انسان

ت) خطرات شناسایی شده که منشا بیرون از محل کار دارند و می توانند بهداشت و ایمنی افراد تحت کنترل سازمان را در محل کار به صورت نامطلوب تحت تاثیر قرار دهند،

ث) خطرات ایجاد شده در مجاورت محل کار توسط فعالیت های مرتبط با کار تحت کنترل سازمان

یادآوری ۱- ممکن است ارزیابی چنین خطراتی به عنوان جنبه زیست محیطی مناسب تر باشد.

ج) زیر ساخت، تجهیزات و مواد موجود در محیط کار، که توسط سازمان یا سایرین فراهم شده باشد،

چ) تغییرات یا تغییرات پیشنهادی در سازمان، فعالیت ها و مواد (سازمان)

ح) اصلاحات در سیستم مدیریت OH&S، شامل تغییرات موقت و اثر آنها روی عملیات، فرایندها و فعالیت ها

خ) هر گونه تعهدات قانونی قابل کاربرد در ارتباط با ارزیابی ریسک و اعمال کنترل های لازم (همچنین به یادآوری بند ۳-۱۲ رجوع شود)

د) طراحی فضای کار، فرایندها، تاسیسات، ماشین آلات/تجهیزات، روش های اجرایی عملیاتی و سازماندهی کار، شامل تطبیق با قابلیت های انسان.

روش های سازمان برای شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک باید:

الف) با توجه به دامنه کاربرد، ماهیت و زمان بندی سازمان تعریف شود تا اطمینان حاصل شود که روشی کنش گراست^۱ تا روشی واکنشی^۲، و
ب) برای شناسایی، اولویت بندی و مستند سازی ریسک ها، و بکار گیری کنترل ها در موارد مقتضی ارایه
د.

برای مدیریت تغییر، سازمان باید خطرات و ریسک های OH&S مرتبط با تغییرات سازمان، سیستم مدیریت OH&S یا فعالیت های آن را قبل از شروع چنین تغییراتی شناسایی نماید.
سازمان باید اطمینان حاصل نماید که نتایج این ارزیابی ها به هنگام تعیین کنترل ها مورد توجه قرار می گیرد. به هنگام تعیین کنترل ها، یا قصد تغییر در کنترل های موجود، باید به کاهش ریسک ها بر اساس سلسله مراتب زیر توجه شود:

الف) حذف

ب) جایگزینی

پ) کنترل های مهندسی

ت) علامت گذاری / هشدارها و / یا کنترل های اداری

ث) وسایل حفاظت فردی

سازمان باید نتایج شناسایی خطر ها، ارزیابی های ریسک، کنترل های تعیین شده را مدون و به روز نگهدارد.
سازمان باید اطمینان حاصل کند که ریسک های OH&S و کنترل های تعیین شده در هنگام ایجاد، اجرا و نگهداری سیستم مدیریت OH&S مورد توجه قرار می گیرند.
یاد آوری ۲- برای کسب راهنمایی های بیشتر در خصوص شناسایی خطرات، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها به OHSAS 18002 مراجعه نمایید.

۴-۳-۲ الزامات قانونی و سایر الزامات

سازمان باید روش(های) اجرایی برای شناسایی و دستیابی به الزامات قانونی و سایر الزاماتی که برای آن کاربرد دارند ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

سازمان باید اطمینان حاصل کند که این الزامات قانونی و سایر الزامات قابل کاربرد که سازمان پذیرفته است، در ایجاد، اجرا و نگهداری سیستم مدیریت OH&S مورد توجه قرار می گیرند.

سازمان باید این اطلاعات را به روز نگهدارد.

سازمان باید اطلاعات مرتبط با الزامات قانونی و سایر الزامات را به افرادی که تحت کنترل سازمان کار می کنند و نیز سایر طرف های ذینفع مرتبط ابلاغ نماید.

۴-۳-۳ اهداف و برنامه(ها)

سازمان باید اهداف مدون OH&S را در سطوح و بخش های مرتبط سازمان، ایجاد، اجرا و نگهداری نماید.

اهداف باید در صورت عملی بودن قابل اندازه گیری بوده و با خط مشی OH&S سازگار باشند و شامل تعهد به پیشگیری از جراحات و بیماری، انطباق با الزامات قانونی قابل کاربرد و سایر الزاماتی که سازمان پذیرفته و نیز بهبود مداوم، باشند.

سازمان به هنگام ایجاد و بازنگری اهداف، باید به الزامات قانونی و سایر الزاماتی که پذیرفته، توجه کرده و ریسک های OH&S را در نظر بگیرد. همچنین سازمان باید به گزینه های فن آوری، الزامات مالی، عملیاتی و تجاری و نیز نظرات طرف های ذینفع مرتبط خود توجه نماید. سازمان باید برنامه (هایی) برای دستیابی به اهداف خود ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد. این برنامه (ها) باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

الف) تعیین مسئولیت و اختیار برای دستیابی به اهداف در بخش ها و سطوح مرتبط سازمان

ب) ساز و کار و چارچوب زمانی برای دستیابی به اهداف

به منظور حصول اطمینان از دستیابی به اهداف، برنامه(ها) باید در فواصل منظم و طرح ریزی شده بازنگری و در صورت لزوم اصلاح شوند.

۴-۴ اجرا و عملیات

۴-۴-۱ منابع، نقش ها، مسئولیت، پاسخگویی و اختیار

مدیریت رده بالا باید مسئولیت نهایی OH&S و سیستم مدیریت OH&S را برعهده بگیرد.

مدیریت رده بالا باید تعهد خود را از طریق موارد ذیل به اثبات برساند :

الف) حصول اطمینان از دسترس بودن منابع لازم برای ایجاد، اجرا، نگهداری و بهبود سیستم مدیریت OH&S

یادآوری ۱- منابع شامل منابع انسانی و مهارت های تخصصی، زیر ساخت سازمانی، فن آوری و منابع مالی می باشند.

ب) تعریف نقش ها، تخصیص مسئولیت ها و پاسخگویی ها و تفویض اختیارات؛ به منظور تسهیل اثر

بخشی مدیریت OH&S ،

نقش ها، مسئولیت ها، پاسخگویی ها و اختیارات باید مدون و ابلاغ گردد.

سازمان باید یک (یا چند) نفر از اعضای مدیریت رده بالا را با مسئولیت مشخص برای OH&S ، جدا از

سایر مسئولیت ها و با نقش و اختیار تعریف شده برای موارد ذیل منصوب نماید:

الف) حصول اطمینان از این که سیستم مدیریت OH&S براساس این استاندارد ایجاد، اجرا و نگهداری می شود

ب) حصول اطمینان از اینکه گزارش های عملکرد سیستم مدیریت OH&S برای بازنگری و استفاده از

آنها به عنوان مبنایی برای بهبود سیستم مدیریت OH&S، به مدیریت رده بالا ارائه می شوند.

یادآوری ۲- منصوب مدیریت رده بالا (به عنوان مثال در یک سازمان بزرگ یک عضو کمیته اجرایی یا هیئت مدیره) با

حفظ مسئولیت پاسخگویی، ممکن است بخشی از وظایف خویش را به نماینده(های) مدیریت تابع خویش واگذار نماید.

هویت منصوب مدیریت رده بالا باید برای کلیه افرادی که تحت کنترل سازمان کار می کنند مشخص باشد.

تمامی افرادی که مسئولیت مدیریت دارند باید تعهد خود را به بهبود مداوم عملکرد OH&S اثبات نمایند.

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که افراد در محل کار مسئولیت جنبه هایی از OH&S که تحت کنترل آنهاست از جمله پیروی از الزامات OH&S که قابل کاربرد برای سازمان است را پذیرفته اند.

۴-۴-۲ شایستگی، آموزش و آگاهی

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که کلیه کارکنان تحت کنترل سازمان که فعالیت های آنها می تواند تاثیرگذار بر OH&S باشد از شایستگی لازم بر اساس تحصیلات، آموزش یا تجربه متناسب برخوردارند و باید سوابق مرتبط را نگهداری نماید.

سازمان باید نیازهای آموزشی مرتبط با ریسک ها و سیستم مدیریت OH&S خود را شناسایی نماید. سازمان باید آموزش و یا سایر اقدامات برای برآورده سازی این نیازها فراهم آورده، اثر بخشی آموزش یا سایر اقدامات انجام شده را ارزیابی نموده و سوابق مرتبط را نگهداری نماید.

سازمان باید روش(های) اجرایی برای ایجاد آگاهی نسبت به موارد ذیل را برای افرادی که تحت کنترل آن کار می کنند ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد:

الف) پیامدهای OH&S اعم از بالفعل یا بالقوه ناشی از فعالیت های کاری، رفتار آنها و منافع OH&S حاصل از بهبود عملکرد فردی آنها؛

ب) نقش ها، مسئولیت ها و اهمیت آنها در دستیابی به انطباق با خط مشی OH&S و روشهای اجرایی و الزامات سیستم مدیریت OH&S شامل الزامات آمادگی و واکنش در وضعیت اضطراری (رجوع شود به بند ۴-۴-۷)؛

پ) پیامدهای بالقوه عدول از روش های اجرایی مشخص شده.

روش های اجرایی آموزش باید سطوح مختلفی از موارد ذیل را در نظر گیرد:

۱) مسئولیت، توانایی، مهارت های زبان و سواد و

۲) ریسک.

۴-۴-۳ ارتباط، مشارکت و مشاوره

۴-۴-۳-۱ ارتباط

سازمان باید با توجه به خطرها و سیستم مدیریت OH&S خود روش(های) اجرایی را برای موارد ذیل اجرا و برقرار نگهدارد:

الف) ارتباط درون سازمانی در میان سطوح و بخش های مختلف سازمان

ب) ارتباط با پیمانکاران و سایر بازدید کنندگان از محل کار

پ) دریافت، مستند سازی و پاسخگویی به ارتباطات مرتبط از طرف های ذینفع برون سازمانی.

۴-۴-۳-۲ مشارکت و مشاوره

سازمان باید روش(های) اجرایی برای موارد ذیل را ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد:

الف) مشارکت کارکنان به واسطه:

- مداخله مناسب در شناسایی خطر، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها
- مداخله مناسب در بررسی رویداد
- مداخله در تکوین و بازنگری خط مشی ها و اهداف OH&S
- مشاوره به هنگام بروز هرگونه تغییرات تاثیر گزار بر OH&S

- داشتن نماینده(هایی) در زمینه مسایل OH&S .

کارکنان باید در مورد ترتیبات مشارکت خود از جمله اینکه چه کسی نماینده(های) آنها در مسایل OH&S است، مطلع شوند.

ب) مشاوره با پیمانکاران به هنگام بروز تغییرات تاثیر گزار بر OH&S آنها.
سازمان باید اطمینان حاصل نماید که در موارد مقتضی طرف های ذینفع برون سازمانی در مورد مسایل OH&S مرتبط مورد مشورت قرار می گیرند.

۴-۴-۴ مستندات

مستندات سیستم مدیریت OH&S باید موارد زیر را در برگیرد:

الف) خط مشی و اهداف OH&S

ب) تشریح دامنه کاربرد سیستم مدیریت OH&S

پ) تشریح عناصر اصلی سیستم مدیریت OH&S و تعامل آنها و ارجاع به مستندات مرتبط

ت) مدارک، شامل سوابقی که تهیه آنها در این استاندارد OHSAS الزامی شده است

ث) مدارک، شامل سوابق تعیین شده توسط سازمان که برای حصول اطمینان از طرح ریزی، اجرا و کنترل اثر بخش فرایندهای مرتبط با مدیریت ریسک OH&S الزامی است.

یادآوری- این نکته مهم است که مستندات متناسب با سطح پیچیدگی، خطرات و ریسک های مرتبط بوده و به میزان حداقل لازم برای اثر بخشی و کارایی نگهداری می شود.

۴-۴-۵ کنترل مدارک

مدارک الزام شده توسط سیستم مدیریت OH&S و این استاندارد باید تحت کنترل قرار گیرند. سوابق نوع خاصی از مدارک هستند و باید بر اساس الزامات مذکور در بند ۴-۵-۴ تحت کنترل باشند.

سازمان باید روش (های) اجرایی به منظور موارد ذیل ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

الف) تصویب مدارک از نظر کفایت قبل از صدور

ب) بازنگری و روزآمد کردن برحسب نیاز و تصویب مجدد مدارک

پ) حصول اطمینان از اینکه تغییرات و وضعیت کنونی تجدید نظر مدارک مشخص است

ت) حصول اطمینان از اینکه نسخ مربوطه از مدارک ذیربط در مکان های استفاده در دسترس هستند

ث) حصول اطمینان از اینکه مدارک به صورت خوانا باقی می ماند و به سهولت قابل شناسایی هستند

ج) حصول اطمینان از اینکه مدارکی با منشا بیرونی که توسط سازمان برای طرح ریزی و اجرا (اعمال)

سیستم مدیریت OH&S ضروری تعیین شده اند مشخص هستند و توزیع آن ها تحت کنترل است و

چ) پیشگیری از استفاده سهوی از مدارک منسوخ شده و مشخص کردن آن ها به نحو مناسب در صورتیکه

این نوع مدارک برای هر منظوری نگهداری شوند.

۴-۴-۶ کنترل عملیاتی

سازمان باید آن دسته از عملیات و فعالیت های مرتبط با خطرات شناسایی شده را که اعمال کنترل ها بر

آن ها برای مدیریت ریسک OH&S ضروری است تعیین نماید.

این امر باید در برگیرنده مدیریت تغییر باشد (به بند ۴-۳-۱ رجوع شود)

برای این قبیل از عملیات و فعالیت ها سازمان باید موارد ذیل را اجرا و برقرار نگهدارد.

الف) کنترل های عملیاتی که برای سازمان و فعالیت های آن کاربرد دارند؛ سازمان باید این کنترل های عملیاتی را در کل سیستم مدیریت OH&S خود تلفیق نماید.

ب) کنترل های مرتبط با کالاها، تجهیزات و خدمات خریداری شده

پ) کنترل های مرتبط با پیمان کاران و سایر بازدید کنندگان محل کار

ت) روش های اجرایی مدون برای پوشش دادن وضعیت هایی که فقدان آن ها (روش های اجرایی) ممکن است منجر به انحراف از خط مشی OH&S و اهداف شود.

ث) معیارهای عملیاتی تصریح شده برای وضعیت هایی که فقدان آن ها ممکن است منجر به انحراف از خط مشی OH&S و اهداف شود.

۴-۷ آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری

سازمان باید روش (های) اجرایی را به منظور موارد ذیل ایجاد ، اجرا و برقرار نگهدارد :

الف) شناسایی وضعیت های اضطراری بالقوه؛

ب) واکنش در مقابل چنین وضعیت های اضطراری

سازمان باید به وضعیت های اضطراری واقعی و پیشگیری یا کاهش عواقب نامطلوب مرتبط با OH&S، واکنش نشان دهد.

در طرح ریزی واکنش در شرایط اضطراری، سازمان باید نیازهای طرف های ذینفع مرتبط مانند متولیان خدمات اضطراری و همسایگان را در نظر بگیرد.

سازمان باید همچنین به صورت دوره ای روش (های) اجرایی واکنش در وضعیت اضطراری خود را در صورت عملی بودن، به تناسب با مشارکت دادن طرف های ذینفع مرتبط به آزمایش بگذارد.

سازمان باید به صورت دوره ای روش (های) اجرایی آمادگی و واکنش در وضعیت اضطراری را مورد بازنگری و در صورت لزوم به ویژه پس از آزمایش دوره ای و پس از وقوع وضعیت اضطراری مورد تجدید نظر قرار دهد.

(به بند ۴-۵-۳ رجوع شود)

۴-۵ بررسی

۴-۵-۱ پایش و اندازه گیری عملکرد

سازمان باید روش (های) اجرایی برای پایش و اندازه گیری منظم عملکرد OH&S را ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

این روش (های) اجرایی باید موارد زیر را در بر گیرد:

الف) مقیاس های کمی و کیفی متناسب با نیازهای سازمان

ب) پایش میزان دستیابی به اهداف OH&S سازمان

پ) پایش اثر بخشی کنترل ها (برای بهداشت و همچنین ایمنی)

ت) مقیاس های کنش گرای عملکرد برای پایش انطباق با برنامه (های) مدیریت OH&S، کنترل ها و معیارهای عملیاتی

د) مقیاس های واکنشی عملکرد برای پایش بیماری، رویدادها (شامل حوادث، شبه حوادث و غیره) و سایر شواهد پیشین عملکرد ناقص OH&S
 و) ثبت داده ها و نتایج پایش و اندازه گیری به میزان کافی برای تسهیل تحلیل بعدی اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه.

چنانچه برای پایش و اندازه گیری عملکرد، به تجهیزاتی نیاز باشد، سازمان باید روش های اجرایی برای کالیبراسیون و نگهداری این تجهیزات، در موارد مقتضی ایجاد و برقرار نگهدارد. سوابق مربوط به فعالیت های کالیبراسیون و نگهداری و نتایج آنها باید نگهداری شود.

۴-۵-۲ ارزیابی انطباق^۱

۴-۵-۲-۱ در راستای تعهد به انطباق (به بند ۴-۲ پ رجوع شود) سازمان باید روش (های) اجرایی برای ارزیابی دوره ای انطباق با الزامات قانونی قابل کاربرد را ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد. (به بند ۴-۳-۲ رجوع شود) سازمان باید سوابق نتایج ارزیابی های دوره ای را نگهداری نماید.

یادآوری ۱- تناوب ارزیابی دوره ای ممکن است برای الزامات قانونی مختلف، متغیر باشد.

۴-۵-۲-۲ سازمان باید انطباق با سایر الزاماتی که پذیرفته است را ارزیابی نماید (به بند ۴-۳-۲ رجوع شود) سازمان ممکن است در نظر داشته باشد این ارزیابی را با ارزیابی انطباق با الزامات قانونی که در بند ۴-۵-۲-۱ اشاره شده ادغام نماید یا روش (های) اجرایی جداگانه ای را ایجاد نماید.

سازمان باید سوابق نتایج ارزیابی های دوره ای را نگهداری نماید.

یادآوری- تناوب ارزیابی دوره ای ممکن است برای سایر الزامات مختلفی که سازمان پذیرفته است متغیر باشد.

۴-۵-۳ بررسی رویداد، عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه

۴-۵-۳-۱ بررسی رویداد

سازمان باید روش (های) اجرایی به منظور ثبت، بررسی و تحلیل رویداد برای موارد ذیل ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد:

الف) تعیین نواقص ریشه ای OH&S و سایر عواملی که می توانند باعث یا دخیل در وقوع رویدادها شوند؛

ب) شناسایی نیاز به اقدام اصلاحی

پ) شناسایی فرصت ها برای اقدام پیشگیرانه

ت) شناسایی فرصت ها برای بهبود مداوم

ث) ابلاغ نتایج این بررسی ها .

بررسی ها باید به موقع انجام شوند.

رسیدگی به هر نوع نیاز شناسایی شده برای اقدام اصلاحی یا فرصت ها برای اقدام پیشگیرانه باید در راستای انطباق با بخش های مرتبط با بند ۴-۵-۳-۲ باشد.

نتایج بررسی های رویداد باید مدون و نگهداری شوند.

۴-۵-۳-۲ عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه

سازمان باید روش (های) اجرایی برای رسیدگی به عدم انطباق (های) بالفعل و بالقوه و انجام اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

روش (های) اجرایی باید الزامات مربوط به موارد زیر را تعیین کند:

(الف) شناسایی و اصلاح عدم انطباق (ها) و اقدام (هایی) به منظور کاهش پیامدهای OH&S آن ها

(ب) بررسی عدم انطباق (ها)، تعیین علل آن ها و انجام اقداماتی به منظور جلوگیری از وقوع مجدد آن ها

(پ) ارزیابی نیاز به اقدام (هایی) برای پیشگیری از عدم انطباق (ها) و اجرای اقدامات مناسب طراحی شده به منظور جلوگیری از وقوع آن ها

(ت) ثبت و ابلاغ نتایج اقدامات اصلاحی و اقدامات پیشگیرانه انجام شده و

(ث) بازنگری اثر بخشی اقدامات اصلاحی و اقدامات پیشگیرانه انجام شده.

هر گاه اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه منجر به شناسایی خطرات جدید یا تغییر یافته و یا نیاز به کنترل های جدید یا تغییر یافته شود، روش اجرایی باید الزام کند که اقدامات پیشنهاد شده باید قبل از اجرا مورد ارزیابی ریسک قرار گیرند.

هر نوع اقدام اصلاحی یا اقدام پیشگیرانه که به منظور حذف علل عدم انطباق (های) بالفعل و بالقوه انجام می شود باید با ابعاد مشکلات و ریسک های OH&S متناسب باشد.

سازمان باید اطمینان حاصل کند که هرگونه تغییرات ضروری ناشی از اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه در مستندات سیستم مدیریت OH&S اعمال می شود.

۴-۵-۴ کنترل سوابق

سازمان باید سوابق مورد نیاز را برای نشان دادن شواهد انطباق با الزامات سیستم مدیریت OH&S و این استاندارد و نتایج بدست آمده ایجاد و برقرار نگهدارد.

سازمان باید روش (های) اجرایی برای شناسایی، بایگانی و ذخیره، حفاظت، بازیابی، مدت نگهداری و وارهایی از سوابق ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

سوابق باید خوانا، قابل شناسایی و قابل ردیابی بوده و این گونه باقی بماند.

۴-۵-۵ ممیزی داخلی

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که ممیزی های داخلی سیستم مدیریت OH&S در فواصل زمانی طرح ریزی شده اجرا می شوند تا :

(الف) تعیین کند که آیا سیستم مدیریت OH&S :

۱- با ترتیبات طرح ریزی شده برای مدیریت OH&S شامل الزامات این استاندارد انطباق دارد؛

۲- به طور مناسب اجرا و برقرار نگهداشته می شود .

۳- در بر آورده کردن خط مشی و اهداف سازمان اثر بخش است.

(ب) اطلاعاتی در خصوص نتایج ممیزی ها برای مدیریت فراهم می سازد.

برنامه (های) ممیزی باید بر اساس نتایج ارزیابی ریسک فعالیت های سازمان و نتایج ممیزی های قبلی ، توسط سازمان طرح ریزی، ایجاد، اجرا و برقرار نگهداشته شود.

روش (های) اجرایی ممیزی که به موارد ذیل اشاره می کند باید ایجاد، اجرا و برقرار نگهداشته شود.
الف) مسئولیت ها، شایستگی ها و الزامات برای طرح ریزی و انجام ممیزی ها، گزارش نتایج و نگهداری سوابق مربوطه؛

ب) تعیین معیار، دامنه، تناوب و شیوه های ممیزی نحوه انتخاب ممیزان و انجام ممیزی ها باید باعث حصول اطمینان از عینی بودن و بی طرف بودن فرایند ممیزی گردد.

۴-۶ بازنگری مدیریت

مدیریت رده بالا باید سیستم مدیریت OH&S سازمان را در فواصل زمانی طرح ریزی شده مورد بازنگری قرار دهد تا از تداوم مناسب بودن، کفایت و اثر بخشی آن اطمینان حاصل کند.
این بازنگری باید ارزیابی فرصت های بهبود و نیاز به تغییر در سیستم مدیریت OH&S از جمله خط مشی و اهداف OH&S را شامل گردد.

سوابق بازنگری های مدیریت باید نگهداری شود.

دروندهای بازنگری های مدیریت باید شامل اطلاعاتی راجع به موارد زیر باشند:

الف) نتایج ممیزی های داخلی و انطباق قوانین قابل کاربرد و سایر الزاماتی که سازمان پذیرفته است.

ب) نتایج مشارکت و مشاوره (به بند ۴-۴-۳ رجوع شود)

پ) ارتباط (های) مربوط به طرف های ذینفع برون سازمانی شامل شکایات

ت) عملکرد OH&S سازمان

ث) میزان برآورده شدن اهداف

ج) وضعیت بررسی رویدادها، اقدامات اصلاحی و اقدامات پیشگیرانه

چ) اقدامات پیگیرانه مربوط به بازنگری های قبلی مدیریت

ح) تغییر وضعیت ها، شامل تکوین قوانین و سایر الزامات مرتبط با OH&S ؛ و

خ) توصیه هایی برای بهبود

بروندهای بازنگری های مدیریت باید سازگار با تعهد سازمان به بهبود مداوم بوده و باید شامل هر نوع

تصمیمات و اقدامات مربوط به تغییرات احتمالی در موارد زیر باشد:

الف) عملکرد OH&S ؛

ب) خط مشی و اهداف OH&S؛

پ) منابع؛ و

ت) سایر عناصر سیستم مدیریت OH&S

بروندهای مربوط به بازنگری مدیریت باید جهت ارتباط و مشاوره قابل دسترس و استفاده باشد .

(به بند ۴-۴-۳ رجوع شود)

پیوست الف

(برای اطلاع)

ارتباط و مقایسه بین استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷ و ISO 14001: 2004 و استاندارد ملی ایران - ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰

جدول الف ۱- مقایسه بین استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷ و ISO 14001: 2004 و استاندارد ملی ایران - ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰

استاندارد ملی ایران - ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰		استاندارد ISO 14001: 2004	استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷		
مقدمه	۰	مقدمه	-	مقدمه	-
کلیات	۱-۰				
رویکرد فرآیندی	۲-۰				
ارتباط با استاندارد ایران ایزو ۹۰۰۴	۳-۰				
سازگاری با سایر سیستم های مدیریت	۴-۰				
دامنه کاربرد	۱	دامنه کاربرد	1	دامنه کاربرد	۱
کلیات	۱-۱				
کاربرد	۲-۱				
مراجع الزامی	۲	مراجع الزامی	2	مراجع الزامی	۲
اصطلاحات و تعاریف	۳	اصطلاحات و تعاریف	3	اصطلاحات و تعاریف	۳
سیستم مدیریت کیفیت (فقط عنوان)	۴	الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی	4	عناصر سیستم مدیریت OH&S (فقط عنوان)	۴
الزامات عمومی	۱-۴	الزامات عمومی	4-1	الزامات عمومی	۱-۴
مسئولیت، اختیار و انتقال اطلاعات	۵-۵				
مسئولیت و اختیار	۱-۵-۵				

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ : سال ۱۳۸۰		استاندارد ISO 14001 : 2004		استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ : سال ۱۳۸۷	
تعهد مدیریت	۱-۵	خط مشی زیست محیطی	4-2	خط مشی OH&S	۲-۴
خط مشی کیفیت	۳-۵				
بهبود مداوم	۱-۵-۸				
طرح ریزی (فقط عنوان)	۴-۵	طرح ریزی (فقط عنوان)	4-3	طرح ریزی (فقط عنوان)	۳-۴
مشتری محوری	۲-۵	جنبه های زیست محیطی	4-3-1	شناسایی خطر ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها	۱-۳-۴
تعیین الزامات مربوط به محصول	۱-۲-۷				
بازنگری الزامات مربوط به محصول	۲-۲-۷				
مشتری محوری	۲-۵	الزامات قانونی و سایر الزامات	4-3-2	الزامات قانونی و سایر الزامات	۲-۳-۴
تعیین الزامات مربوط به محصول	۱-۲-۷				
اهداف کیفیت	۱-۴-۵	اهداف و برنامه ها	4-3-3	اهداف و برنامه(ها)	۳-۳-۴
طرح ریزی سیستم مدیریت کیفیت	۲-۴-۵				
بهبود مداوم	۱-۵-۸				
پدیدآوری محصول (فقط عنوان)	۷	اجرا و عملیات(فقط عنوان)	4-4	اجرا و عملیات (فقط عنوان)	۴-۴
تعهد مدیریت	۱-۵	منابع، نقش ها ، مسئولیت ، پاسخگویی و اختیار	4-4-1	منابع، نقش ها ، مسئولیت ، پاسخگویی و اختیار	۱-۴-۴
مسئولیت و اختیار	۱-۵-۵				
نماینده مدیریت	۲-۵-۵				
فراهم کردن منابع	۱-۶				
زیرساخت	۳-۶				
کلیات (منابع انسانی)	۱-۲-۶	شایستگی، آموزش و آگاهی	4-4-2	شایستگی ، آموزش و آگاهی	۲-۴-۴
شایستگی، آگاهی و آموزش	۲-۲-۶				

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱

استاندارد ملی ایران - ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰		استاندارد ISO 14001 : 2004		استاندارد ملی ایران - ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷	
انتقال اطلاعات در درون سازمان	۳-۵-۵	انتقال اطلاعات	4-4-3	ارتباط ، مشارکت و مشاوره	۳-۴-۴
تبادل اطلاعات با مشتری	۳-۵-۷				
(الزامات مربوط به مستندات) کلیات	۱-۲-۴	مستندات	4-4-4	مستندات	۴-۴-۴
کنترل مدارک	۳-۲-۴	کنترل مدارک	4-4-5	کنترل مدارک	۵-۴-۴
طرح ریزی پدیدآوری محصول	۱-۷	کنترل عملیاتی	4-4-6	کنترل عملیاتی	۶-۴-۴
فرآیند های مرتبط با مشتری	۲-۷				
تعیین الزامات مربوط به محصول	۱-۲-۷				
بازنگری الزامات مربوط به محصول	۲-۲-۷				
طرح ریزی طراحی و تکوین	۱-۳-۷				
دروندادهای طراحی و تکوین	۲-۳-۷				
بروندادهای طراحی و تکوین	۳-۳-۷				
بازنگری طراحی و تدوین	۴-۳-۷				
تصدیق طراحی و تدوین	۵-۳-۷				
صحه گذاری طراحی و تدوین	۶-۳-۷				
کنترل تغییرات طراحی و تکوین	۷-۳-۷				
فرآیند خرید	۱-۴-۷				
اطلاعات خرید	۲-۴-۷				
تصدیق محصول خریداری شده	۳-۴-۷				
تولید و ارائه خدمات	۵-۷				
کنترل تولید و ارائه خدمات	۱-۵-۷				
صحه گذاری فرآیند های تولید و ارائه خدمات	۲-۵-۷				
محافظت از محصول	۵-۵-۷				

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱

استاندارد ملی ایران - ایزو ۹۰۰۱ : سال ۱۳۸۰		استاندارد ISO 14001 : 2004		استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ : سال ۱۳۸۷	
کنترل محصول نامنتطبق	۳-۸	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری	4-4-7	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری	۷-۴-۴
اندازه گیری، تحلیل و بهبود (فقط عنوان)	۸	بررسی (فقط عنوان)	4-5	بررسی (فقط عنوان)	۵-۴
کنترل وسائل پایش و اندازه گیری (اندازه گیری تحلیل و بهبود) کلیات	۶-۷	پایش و اندازه گیری	4-5-1	پایش و اندازه گیری عملکرد	۱-۵-۴
پایش و اندازه گیری فرآیندها	۱-۸				
پایش و اندازه گیری محصول	۳-۲-۸				
تحلیل داده ها	۴-۲-۸				
پایش و اندازه گیری فرآیندها	۳-۲-۸	ارزیابی انطباق	4-5-2	ارزیابی انطباق	۲-۵-۴
پایش و اندازه گیری محصول	۴-۲-۸				
-	-	-	-	بررسی رویداد عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه (فقط عنوان)	۳-۵-۴
-	-	-	-	بررسی رویداد	۱-۳-۵-۴
کنترل محصول نامنتطبق	۳-۸	عدم انطباق ، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه	4-5-3	عدم انطباق، اقدام اصلاحی و پیشگیرانه	۲-۳-۵-۴
تحلیل داده ها	۴-۸				
اقدام اصلاحی	۲-۵-۸				
اقدام پیشگیرانه	۳-۵-۸				

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱

استاندارد ملی ایران - ایزو ۹۰۰۱ : سال ۱۳۸۰		استاندارد ISO 14001 : 2004		استاندارد ملی ایران - ۱۸۰۰۱ : سال ۱۳۸۷	
کنترل سوابق	۴-۲-۴	کنترل سوابق	4-5-4	کنترل سوابق	۴-۵-۴
ممیزی داخلی	۲-۲-۸	ممیزی داخلی	4-5-5	ممیزی داخلی	۵-۵-۴
تعهد مدیریت	۱-۵	بازنگری مدیریت	4-6	بازنگری مدیریت	۶-۴
بازنگری مدیریت (فقط عنوان)	۶-۵				
کلیات	۱-۶-۵				
درونداد بازنگری	۲-۶-۵				
برونداد بازنگری	۳-۶-۵				
بهبود مداوم	۱-۵-۸				

پیوست ب

(برای اطلاع)

ارتباط و مقایسه بین استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷، OHSAS 18002 و ILO-OSH 2001،
خطوط راهنمای سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای

ب-۱ مقدمه

این پیوست تفاوت‌های کلیدی بین خطوط راهنمای سازمان بین‌المللی کار (ILO-OSH) و مدارک OHSAS را شناسایی کرده و یک ارزیابی مقایسه‌ای از الزامات متفاوت آنها فراهم می‌کند. بایستی توجه داشت که هیچ تفاوت قابل ملاحظه‌ای شناسایی نشده است. بنابراین ممکن است به سازمانهایی که سیستم مدیریت OH&S را بر اساس استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ پیاده کرده‌اند، اطمینان داده شود که سیستم مدیریت OH&S آنها هم چنین با خطوط راهنمای توصیه‌ای ILO-OSH سازگار است. جدول ارتباط بین بندهای مجزا مدارک OHSAS و خطوط راهنمای ILO-OSH در ب-۴ داده شده است.

ب-۲ نگاه کلی

دو هدف ابتدایی خطوط راهنمای ILO-OSH عبارتند از:

الف- کمک به کشورها در ایجاد یک چارچوب ملی برای سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای؛ و
ب- فراهم آوردن راهنمایی برای سازمان‌ها به منظور تلفیق عناصر OH&S در خط مشی کلی و برنامه‌های مدیریتی سازمان

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ الزاماتی را برای سیستم‌های مدیریت OH&S فراهم ساخته تا سازمان‌ها قادر به کنترل ریسک‌ها و بهبود عملکرد OH&S خود باشند. OHSAS 18002 راهنمایی برای اجرای استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ ارائه می‌دهد. بنابراین مدارک OHSAS بابخش ۳ خطوط راهنمای ILO-OSH "سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای در سازمان" سازگار هستند.

ب ۳ تحلیل جزئیات بخش ۳ خطوط راهنمای ILO-OSH در مقایسه با مدارک OHSAS

ب ۳-۱ دامنه کاربرد

خطوط راهنمای ILO-OSH بر کارگران تمرکز دارد. استانداردهای OHSAS از ILO-OSH وسیع‌تر بوده و بر افراد تحت کنترل سازمان و دیگر طرف‌های ذینفع نیز تمرکز دارد.

ب ۳-۲ الگوهای سیستم مدیریت OH&S

الگوهایی که عناصر اصلی سیستم مدیریت OH&S را بر اساس خطوط راهنمای ILO-OSH و یا مدارک OHSAS به تصویر می‌کشند، معادل خواهند بود.

ب ۳-۳ بخش ۳-۲ ILO-OSH: مشارکت کارگران

خطوط راهنمای ILO-OSH، زیربخش ۳-۲-۴ توصیه می‌کند که "کارفرما می‌بایست به طریق مقتضی از ایجاد و عملکرد کارآی کمیته ایمنی و بهداشت و شناسایی نمایندگان ایمنی و بهداشت کارگران بر اساس روش‌ها و قوانین ملی اطمینان حاصل کند"

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ در بند ۴-۴-۳ الزام می کند که سازمان یک روش اجرایی برای ارتباط، مشارکت و مشاوره ایجاد کرده و طیف وسیع تری از طرف‌های ذینفع را درگیر کند.

ب ۳-۴ بخش ۳-۳ ILO-OSH: مسئولیت و پاسخگویی

خطوط راهنمای ILO-OSH در ۳-۳-۱ (h) به ایجاد برنامه های ارتقاء بهداشت و پیشگیری توصیه کرده است. دراستاندارد OHSAS هیچ الزامی برای آن وجود ندارد.

ب ۳-۳ بخش ۴-۳ ILO-OSH: شایستگی و آموزش

توصیه زیر بخش ۴-۴-۳ خطوط راهنمای ILO-OSH:

" آموزش می بایست برای کلیه شرکت کنندگان بدون هیچ هزینه ای فراهم شود و در صورت امکان در طی ساعات کاری انجام گیرد. " این الزام در مدارک OHSAS وجود ندارد.

ب ۳-۶ بخش ۳-۱۰-۴: خرید^۱

خطوط راهنمای ILO-OSH تاکید می کند که الزامات ایمنی و بهداشت سازمان می بایست در ویژگی های خرید و لیزینگ لحاظ شود. استانداردهای OHSAS خرید را از طریق الزامات خود در ارزیابی ریسک، شناسایی الزامات قانونی و ایجاد کنترل های عملیاتی مد نظر قرار می دهند.

ب ۳-۷ بخش ۳-۱۰-۵ ILO-OSH: پیمانکاری

خطوط راهنمای ILO-OSH گام های لازم برای اطمینان از اینکه الزامات ایمنی و بهداشت سازمان برای پیمانکاران اعمال می شوند را تعریف می کند. (این خطوط راهنما همچنین خلاصه ای از اقدامات مورد نیاز جهت حصول اطمینان از اعمال الزامات را فراهم می کنند). این موضوع در OHSAS به طور تلویحی آمده است.

ب ۳-۸ بخش ۳-۱۲ ILO-OSH: بررسی جراحات ها، بیماری، امراض و رویدادهای مرتبط با کار و اثر آنها بر عملکرد ایمنی و بهداشت

خطوط راهنمای ILO-OSH بازنگری اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه را از طریق فرآیند ارزیابی ریسک قبل از اجرا الزام نمی کند. در حالیکه در بند ۴-۵-۳-۲ استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱ این مسئله قید شده است.

ب ۳-۹ بخش ۳-۱۳ ILO-OSH: ممیزی

خطوط راهنمای ILO-OSH مشاوره در انتخاب ممیزان را توصیه می کند. در مقابل، مدارک OHSAS الزام می کند که افراد ممیزی باید عینی و بی طرفانه باشند.

ب ۳-۱۰ بخش ۳-۱۶ ILO-OSH: بهبود مداوم

در خطوط راهنمای ILO-OSH بهبود مداوم یک بند فرعی مجزا است و به طور مفصل ترتیباتی راکه می بایست برای دستیابی به آن انجام شود را بیان می کند. ترتیبات مشابه از طریق مدارک OHSAS به طور مفصل شرح داده شده اند ولی یک بند مرتبط مجزا برای آن نیامده است.

ب-۴ مقایسه بین بندهای استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷ و بندهای خطوط راهنمای ILO-OSH

جدول ب-۱ مقایسه بین بندهای استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱: سال ۱۳۸۷ و خطوط راهنمای ILO-OSH

خطوط راهنمای ILO-OSH	بند	استاندارد ملی ایران - ۱۸۰۰۱	بند
مقدمه سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای در سازمان	- 3-0	مقدمه	---
سازمان بین المللی کار	---	پیش گفتار	--
اهداف	1-0	دامنه کاربرد	۱
کتاب شناسی	---	مراجع الزامی	۲
واژه نامه	---	اصطلاحات و تعاریف	۳
---	---	عناصر سیستم مدیریت OH&S (فقط عنوان)	۴
سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای در سازمان	3-0	الزامات عمومی	۱-۴
خط مشی ایمنی و بهداشت حرفه ای بهبود مداوم	3-1 3-16	خط مشی OH&S	۲-۴
طرح ریزی و اجرا (فقط عنوان)	---	طرح ریزی (فقط عنوان)	۳-۴
بازنگری اولیه طرح ریزی، تکوین و اجرائی سیستم پیشگیری از خطر اقدامات پیش گیرانه و کنترلی مدیریت تغییر پیمانکاری	3-7 3-8 3-10 3-10-1 3-10-2 3-10-5	شناسایی خطر، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها	۱-۳-۴
(بازنگری اولیه) (اقدامات پیشگیرانه و کنترلی)	3-7-2 3-10-1-2	الزامات قانونی و سایر الزامات	۲-۳-۴
طرح ریزی، تکوین و اجرا سیستم اهداف ایمنی و بهداشت حرفه ای بهبود مداوم	3-8 3-9 3-16	اهداف و برنامه ها	۳-۳-۴
---	---	اجرا و عملیات (فقط عنوان)	۴-۴
مسئولیت و پاسخگویی طرح ریزی، تکوین و اجرا سیستم بهبود مداوم	3-3 3-8 3-16	منابع، نقش ها، مسئولیت ، پاسخگویی و اختیار	۱-۴-۴
شایستگی و آموزش	3-4	شایستگی ، آموزش و آگاهی	۲-۴-۴

استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱

خطوط راهنماهای ILO-OSH	بند	استاندارد ملی ایران - ۱۸۰۰۱	بند
مشارکت کارکنان ارتباط	3-2 3-6	ارتباط ، مشارکت و مشاوره	۳-۴-۴
مستندات سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای	3-5	مستندات	۴-۴-۴
مستندات سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای	3-5	کنترل مدارک	۵-۴-۴
مدیریت خرید پیمانکاری	3-10-2 3-10-4 3-10-5	کنترل عملیاتی	۶-۴-۴
آمادگی یا واکنش و پیشگیری در شرایط اضطراری	3-10-3	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری	۷-۴-۴
ارزیابی (فقط عنوان)	--	بررسی (فقط عنوان)	۵-۴
اندازه گیری و پایش عملکرد	3-11	پایش و اندازه گیری عملکرد	۱-۵-۴
---	---	ارزیابی تطابق	۲-۵-۴
---	---	بررسی رویداد، عدم انطباق ، اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه (فقط عنوان)	۳-۵-۴
بررسی جراحات ها، بیماری ها و رویدادهای مرتبط با کار و اثرات آنها بر عملکرد ایمنی و بهداشت بهبود مداوم	3-12 3-16	بررسی رویداد	۱-۳-۵-۴
اقدام پیشگیرانه و اقدام اصلاحی	3-15	عدم انطباق، اقدام اصلاحی و پیشگیرانه	۲-۳-۵-۴
مستندات سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای	3-5	کنترل سوابق	۴-۵-۴
ممیزی	3-13	ممیزی داخلی	۵-۵-۴
بازنگری مدیریت بهبود مداوم	3-14 3-16	بازنگری مدیریت	۶-۴

- [1]. ISO 9000: 2005, Quality management systems- Fundamentals and vocabulary
[2]. ISO 14001:2004, Environmental management systems- Requirments with guidance for use

[۳]- استاندارد ایران- ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰ سیستم های مدیریت کیفیت - الزامات

[۴]- استاندارد ایران- ایزو ۱۹۰۱۱ : سال ۱۳۸۶ رهنمود هایی برای ممیزی سیستم های مدیریت کیفیت و زیست محیطی

ICS: 03.100 ; 13.100

صفحه : ۲۴
